

Time: 3 hours

Marks:100

N.B: 1. All questions are compulsory.**2. Figures to the right indicate maximum marks.****Q.1 (A) Select the correct answer from the options given below (any ten): (10 Marks)**

1. _____ refers to internal arrangement of machines, equipments in an orderly manner to facilitate smooth production activity. (Plant location, Plant layout, Product design)
2. ___ is useful quality control step of Production Planning and Control.
(Routing, Follow-up, Scheduling)
3. ___ is balance between all factors of production that gives maximum output for the minimum input. (Production, Productivity, Technology)
1. _____ control is concerned with the end result of quality.
(Inventory, Material, Quality)
2. The International Organisation for Standardisation is located in _____
(Switzerland, Scotland, England)
3. External failure cost results in customer _____.
(satisfaction, dissatisfaction, delight)
4. _____ is an example of unorganized money market.
(RBI, Commercial Banks, Indigenous Bankers)
5. Capital market deals with _____ term funds.
(long, medium, short)
6. SEBI protects the interests of _____.
(investors, borrowers, speculators)
10. A Self Help Group is an association of _____ people. (poor, rich, both)
11. _____ is India's first mutual fund. (UTI, GIC, LIC)
12. _____ are traded in commodities market. (Bonds, Equity shares, Metals)

(B) State whether the following statements are True or False (any ten): (10 Marks)

1. PERT and CPM are important techniques for improving productivity.
2. Batch production is a form of continuous production system.
3. Improper material handling minimises the wastage in production planning and control.
4. The term internal customers means employees of the organisation.
5. The Japanese term Kaizen stands for change for good.
6. Failure Mode and Effects Analysis (FEMA) is an element of Six Sigma Approach.
7. IPOs are not regulated by SEBI.
8. Commercial Papers are essentially unsecured debt instruments.
9. NSDL is the largest depository in India.
10. Hedging is done to reduce the risk in financial markets.
11. Incubators are one of the sources for funding start-ups.
12. Off-shore mutual funds attract domestic capital.

Q 2. Answer any two of the following: (15 Marks)

- a) What is Production Management? Explain the scope of Production Management.
- b) Explain briefly the classification of Intermittent Production System.
- c) Discuss briefly any six techniques of Inventory Control.

Q.3 Answer any two of the following: (15 Marks)

- a) What is Quality Circle? Explain its features.
- b) What is Kaizen? Discuss its process
- c) Describe the importance of service quality management.

Q.4 Answer any two of the following: (15 Marks)

- a) Explain the Dematerialisation Process.
- b) Discuss the functions of Stock Exchange
- c) Describe the three main Credit Rating Agencies operating in India.

Q.5 Answer any two of the following: (15 Marks)

- a) What are the factors responsible for growth of mutual funds?
- b) What are Derivatives? Explain the participants of Derivative Market.
- c) Explain the importance of Micro-Finance.

Q.6 Write Short Notes on any four: (20 Marks)

- 1. Routing and Scheduling
- 2. Objectives of Production Management
- 3. Dimensions of Quality
- 4. ISO 9000
- 5. SEBI
- 6. Systematic Investment Plan

*****

- सूचना: १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 ३) प्रत्येक प्रश्नाचे उत्तर नवीन पानावर सुरु करावे.
 ४) मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका प्रमाण मानावी.

- प्र. १ अ) खालील दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य उत्तर लिहा. (कोणतेही दहा) १०**
- १) उत्पादन कार्य सुरळीत होण्यासाठी, यंत्रे व उपकरणांची शिस्तबद्ध पद्धतीची अंतर्गत रचना म्हणजे ----
 ----- होय. (कारखान्याचे स्थान, कारखान्याचा आराखडा, वस्तुरचना)
  - २) उत्पादन नियंत्रण व नियोजनाची ----- ही उपयोगी गुणवत्ता नियंत्रण पायरी आहे.
 (मार्ग निर्धारण, पाठपुरावा, कार्यवेळापत्रक)
  - ३) ----- म्हणजे कमीत कमी आदान वापरून जास्तीत जास्त उत्पादन देणाऱ्या उत्पादन घटकांमधील समतोल होय. (उत्पादन, उत्पादकता, तंत्रज्ञान)
  - ४) ----- नियंत्रण हे शेवटी गुणवत्तेशी संबंधित आहे. (साठा, सामुग्री, गुणवत्ता)
  - ५) आंतरराष्ट्रीय दर्जा संघटना ----- येथे वसलेली आहे. (स्विट्झर्लंड, स्कॉटलंड, इंग्लंड)
  - ६) बाह्य अपयश खर्चाचा परिणाम, ग्राहकांच्या ----- मध्ये होतो (समाधान, असमाधान, आनंद)
  - ७) ----- हे असंघटीत नाणे बाजाराचे उदाहरण आहे. (RBI, व्यापारी बँक, स्वदेशी सावकार)
  - ८) भांडवल बाजारात ----- कालीन पैशांचे सौदे होतात. (दीर्घ, मध्यम, लघु)
  - ९) सेबी ----- यांच्या हिताचे संरक्षण करते. (गुंतवणुकदार, कर्जदार, सट्टेबाज)
  - १०) स्वयं सहाय्यता गट ही ----- लोकांची संघटना आहे. (गरीब, श्रीमंत, दोन्ही)
  - ११) ----- हा भारताचा प्रथम परस्पर निधी आहे. (UTI, GIC LIC)
  - १२) ----- ची देवाणघेवाण वस्तू वायदे बाजारात होते. (वस्तू, समभाग, धातू)
- ब) खालील विधाने चूक अथवा बरोबर ते सांगा. (कोणतेही दहा) १०**
- १) PERT व CPM ही उत्पादकता वाढवण्याची महत्त्वाची तंत्रे आहेत.
  - २) बँच उत्पादन हा सतत उत्पादन पद्धतीचा प्रकार आहे.
  - ३) अयोग्य सामग्री हाताळणीमुळे, उत्पादन नियोजन व नियंत्रणातील नासधूस कमी होते.
  - ४) अंतर्गत ग्राहक संज्ञा म्हणजे संघटनेचे कर्मचारी होय.
  - ५) जापनीझ संज्ञा कैझन म्हणजे चांगल्यासाठी बदल होय.
  - ६) फेल्युअर मोड व इफेक्ट्स अनालीसिस (FEMA) हा सिक्स सिग्मा दृष्टिकोनाचा घटक आहे.
  - ७) IPO वर सेबीचे नियमन असते.
  - ८) वाणिज्यिक प्रपत्र प्रामुख्याने असुरक्षित कर्जरोखे करतात.
  - ९) NSDL ही भारतातील सर्वात मोठी डीपॉझिटररी आहे.
  - १०) वित्तीय बाजारातील धोका कमी करण्यासाठी हेजिंग केले जाते.
  - ११) इनक्युबेटर्स हा नवोद्योगांना अर्थसहाय्य करणारा एक स्रोत आहे.
  - १२) ऑफ शोअर परस्पर निधी, देशी भांडवलास आकर्षित करतात.

- प्र.२) खालीलपैकी कोणत्याही दोघांची उत्तरे द्या. १५
- अ) उत्पादन व्यवस्थापन म्हणजे काय? उत्पादन व्यवस्थापनाची व्याप्ती स्पष्ट करा.
- ब) खंडीत उत्पादन पद्धतीचे वर्गीकरण थोडक्यात स्पष्ट करा.
- क) साठा नियंत्रणाची कोणतीही सहा तंत्रे थोडक्यात स्पष्ट करा.
- प्र.३) खालीलपैकी कोणत्याही दोघांची उत्तरे द्या. १५
- अ) गुणवत्ता वर्तुळे म्हणजे काय? त्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ब) केंद्रन म्हणजे काय? त्याची प्रक्रिया सांगा.
- क) सेवा गुणवत्ता व्यवस्थापनाचे महत्व सांगा.
- प्र.४) खालीलपैकी कोणत्याही दोघांची उत्तरे द्या. १५
- अ) अमूर्तीकरणाची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- ब) भागबाजाराची कार्ये सांगा.
- क) भारतामध्ये चालणाऱ्या तीन मुख्य पत निर्धारण संस्थांचे वर्णन करा.
- प्र.५) खालीलपैकी कोणत्याही दोघांची उत्तरे द्या. १५
- अ) परस्पर निधीच्या वाढीस जबाबदार असणारे घटक कोणते आहेत?
- ब) डेरीवेटिव्ह म्हणजे काय? डेरीवेटिव्ह बाजारातील सहयोगी स्पष्ट करा.
- क) सूक्ष्म वित्ताचे महत्व स्पष्ट करा.
- प्र.६) थोडक्यात टीपा लिहा. (कोणत्याही चार) २०
- अ) मार्ग निर्धारण आणि कार्यवेळापत्रक
- ब) उत्पादन व्यवस्थापनाची उद्दिष्ट्ये
- क) गुणवत्तेची परिमाणे
- ड) ISO ९०००
- ई) सेबी
- फ) पद्धतशीर गुंतवणूक योजना

*****